

Gribu büt mobilis

Kas ir mopēds?

Mopēds – divriteņu, trīsriteņu vai četrriteņu transportlīdzeklis, kura motora darba tilpums ir ne lielāks par 50 cm³ un konstrukcijā paredzētais maksimālais ātrums nepārsniedz 45 km/h.

Mopēda vadītāja apliecība

No 14 gadiem vari iegūt mopēda vadītāja apliecību.

Eksāmens:

Lai iegūtu mopēda vadīšanas apliecību, jākārtro teorijas eksāmens, t.i., jāatbild uz 20 testa jautājumiem (var būt 2 kļūdas). Teorētiskā eksāmena atbilžu sniegšanai atvēlētais laiks ir 20 minūtes. Tas tiek pildīts datorā.

Eksāmenam var pieteikties sekojošās CSDD nodaļās:

Daugavpili

Kraujas iela 3, tālrunis 654 28871

Gulbenē

Parka iela 2, tālrunis 644 73857

Jelgavā

Satiksmes iela 2a, tālrunis 630 21396

Jēkabpilī

Ā.Elksnes iela 2, tālrunis 652 31730

Liepājā

Brīvības iela 148, tālrunis 634 89184

Rēzeknē

Jupatokovas iela 1a, tālrunis 646 22358

Rīgā

Bauskas iela 86, tālrunis 67025791

Talsos

Laidzes iela 9, tālrunis 632 24427

Valmierā

E.Lācera iela 3, tālrunis 642 20786

Ventspilī

Ganību iela 154a, tālrunis 636 07174

Mopēda vadītāji tāpat kā visi transportlīdzekļu vadītāji pakļaujas Ceļu satiksmes noteikumu prasībām. Šo

noteikumu 22. nodaļā nosauktas visas papildprasības mopēdu vadītājiem. Eksāmenā tev jāpārzina visi Ceļu satiksmes noteikumi, izņemot dažas nodaļas, kas neattiecas uz mopēdu vadītājiem, kā piemēram Papildus prasības pajūgu vadītājiem, jātniekiem un dzīvnieku dzinējiem.

Ceļu satiksmes noteikumus vari meklēt ne vien grāmatnīcās un benzintankos, bet arī internetā www.csdd.lv sadaļā Normatīvie dokumenti/Noteikumi/pieņēmis Ministru Kabinets/Ceļu satiksmes noteikumi.

Gatavoties eksāmenam vari izmantot Ceļu satiksmes noteikumu grāmatu un/vai Tematisko uzdevumu ceļu satiksmes noteikumos grāmatu. Ja vēlies, vari iet mācīties kādā autoskolā, bet tas nav obligāti. Pārbaudīt savas zināšanas vari, izmantojot CSN testu, kas pieejams CSDD mājas lapā www.csdd.lv sadaļā "Iesakām apmeklēt".

Mopēda vadītāja apliecība

Gluži tāpat kā autovadītājam arī tev, braucot ar mopēdu, jāņem līdzi mopēda vadītāja apliecība. Nokārtojot eksāmenus, to iespējams saņemt no 14 gadu vecuma. Eksāmenam vari gatavoties patstāvīgi, gan lasot šo grāmatu, gan mācoties Ceļu satiksmes noteikumus, gan pārbaudot savas zināšanas CSDD mājas lapā, aizpildot satiksmes noteikumu testu. Kad esi teoriju apguvis, dodies uz CSDD nodaļu, līdzīgi ņemot:

- pasi vai dzimšanas apliecību (no 15 gadiem nepieciešama pase);
- medicīnas izziņu;
- eksāmena kārtības maksu ir 2.99 Ls;
- vadītāja apliecības maksu ir 12.50 Ls.

Sekmīgi nokārtojot teorētisko eksāmenu Ceļu satiksmes noteikumos un satiksmes drošībā, saņemsi mopēda vadītāja apliecību un iegūsi M kategoriju.

Atceries! Šī vadītāja apliecība derīga vadot arī velosipēdu! (Bet ne otrādi!)

Mopēda reģistrācija

Ja tev vēl nav 16 gadi, mopēds būs jāreģistrē uz vecāku, vai cita pieaugušā vārda. Piecu dienu laikā kopš mopēda iegādes brīža, jums abiem jānododas uz vienu no 26 Ceļu satiksmes drošības direkcijas nodaļām veikt reģistrāciju, informācija atrodama CSDD mājas lapā www.csdd.lv sadaļā "Pakalpojumi". Bez pieaugušo klātbūtnes un uz sava vārda mopēdu vari reģistrēt no 18 gadu vecuma. Pēc reģistrācijas tu saņemsi:

- vienu numura zīmi (to jāpiestiprina mopēda aizmugurē);
- transportlīdzekļa reģistrācijas apliecību (tā ceļā vienmēr jāņem līdzi).

Atceries! Mopēdu vadītājiem nav nepieciešama transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas OCTA polise.

Iepazīsti savu mopēdu!

Mopēds - tā jau ir maza mašīnīte – kabriolets dubultā un uz diviem riteņiem. "Dubultā", jo tam ne tikai nav jumta, bet arī durvju.

Mopēda obligātais aprīkojums:

Mopēdam, kas izgatavots pēc 2000. gada 1. janvāra papildus jābūt aprīkotam arī ar:

Kas ir kas tavā mopēdā?

Mopēds ir ļoti kompakts braucamriks, bet tā kā to darbina motors, tas ir galvas tiesu sarežģītāks par velosipēdu. Pirms izbraukt uz ielas, ir svarīgi rūpīgi izpētīt, par ko atbildīga kura poga, kā darbojas aizdedze, kā atvērt benzīna bāku, ko norāda tahometrs, spidometrs un pagriezienu rādītāji un kā ieslēgt mopēdam gaismas, ja vien tas nenotiek automātiski – ieslēdzot aizdedzi. Jo labāk tu pārzināsi, kur un kas tavā mopēdā atrodas, jo drošāk tu jutiesi tā "mugurā". Ideāls gadījums - jau pirms izbraukšanas uz ceļa tu bez skatīšanās spēji orientēties savā braucamrīkā.

Tavai drošībai

Ekipējums:

- 1) piemērots apģērbs;
- 2) ķivere;
- 3) acu vai sejas sargs.

Apģērbs

Pareizi izvēlēts apģērbs var pasargāt tavu ķermeni no pamatīgiem nobrāzumiem un pušumiem, kritot. Ne velti motociklisti izvēlas ādas jakas un bikses. Kritiena brīdī

šīs drēbes rada aizsargkārtiņu starp zemi un tavu ādu, kamēr sintētiski materiāli pielip ķermenim un pušumi - garantēti. Lai sargātu potītes, apaviem jābūt pietiekami augstiem un stabiliem, bet rokās ieteicams vilkt cimdus – gan ērtākai mopēda vadīšanai, gan roku pasaudzēšanai no kritienu sekām.

Atceries! *Izvēlies spilgtas krāsas drēbes ar gaismas atstarotājiem, kas ļauj citu transportlīdzekļu vadītājiem tevi laikus pamanīt gan gaismā, gan tumsā!*

Ķivere

Visā pasaulē pārsteidzoši liels motobraucēju skaits, kuri cietuši ceļu satiksmes negadījumos, braukuši bez ķiveres. Kritot no mopēda, galva gandrīz vienmēr atsitas pret zemi, tādēļ tavs uzdevums ir to maksimāli pasargāt no traumām. Šo patiesību tev apstiprinās jebkurš hokejists, motociklists vai skrituļotājs. Ķivere ir rūpīgi jāaizsprādzē, jo brīvi plīvojošas lences, iespējams izskatās bezrūpīgi, bet trieciena brīdī draud ar ķiveres zaudēšanu un galvas traumām.

Acu un sejas sargs

Tas nepieciešams, lai pasargātu tevi no vēja, smiltīm, insektiem, lietus un mazu akmeņiņu lidojuma, ko gaisā sagriež priekšā braucoši auto. Saulesbrilles šajā ziņā ir visneefektīvākās un nav paredzētas nopietnākiem "darbiem" kā vien aizsardzībai no saules. Visefektīvākais ir sejas sargs, kas iestrādāts pašā ķiverē.

Mūzika

Klausīties labu mūziku ir lieliska atpūta mājās vai pasākumos, bet piedaloties ceļu satiksmē no tā vajadzētu izvairīties. Satiksme ir pārāk dzīva un prasa nemītīgu koncentrēšanos un reaģēšanu uz dažādām situācijām. Ne velti dzirde ir viena no mūsu svarīgākajām maņām! Protams, patīkamāk ir klausīties iemīļoto grupu, nekā motora trokšņus, bet tā tu vari nepamanīt tev būtiskas skaņas – taurēšanu, bremzēšanu, operatīvā transporta tuvošanos u.tml.

Mobilais telefons

Autovadītājiem aizliegts runāt pa mobilo, kad tie devušies ceļā. Bet ne jau tāpēc, ka būtu grūti vadīt auto ar vienu roku, vai pat vispār neturot stūri, bet gan tādēļ, ka saruna pa mobilo ļoti novērš uzmanību. Pētījumi liecina, ka liels procents avāriju notiek brīdī, kad autovadītājs runājis pa telefonu. Ne mazāk bīstami ir runāt pa telefonu, vadot mopēdu. Ja auto vadītāju "sargā" dzelzi, tev nesargā nekas – tikai tava paša uzmanība un spēja ātri reaģēt.

Apreibinošās vielas

Alkohols un citas apreibinošās vielas nav savienojams ar braukšanu tieši tā iemesla dēļ, ka vadītājam mazinās koncentrēšanās un reaģēšanas spējas. Ja kādreiz iedzer ar draugiem alu, pamēģiniet kādu konkrētu darbību, kuras veikšanai nepieciešama precizitāte pirms "pirmā kausa" un pēc bēriņa, kad alus "nogaršots". Tu jūties labi, bet elementāru lietu precīza izpilde kļūst arvien grūtāka. *Nebrauc, ja lietots alkohols. Ej kājām!*

Kas tev jāzina par dažādiem laika apstākļiem un ceļa segumu?

Laika apstākļi

Slapjā laikā ceļi kļūst slidēni. Uz asfalta nokļuvusi mašīnu eļļa komplektā ar sīku lietutiņu pastiprina brauktuves virsmas īpašību izmaiņas – tā kļūst ļoti slidena un režīmē pilnīgi neprognozējama. Stiprā lietū ir grūtāk nobremzēt. Tā ir tikai neliela daļa nepatikšānu, ko braucējam var sagādāt nelāgi laika apstākļi.

Tumsa

Braucot pūstumsā vai naktī, izmanto savā apģērbā atstarojošos materiālus. Tā var

būt veste ar atstarojošām strīpām (līdzīga kā policistiem, ceļu strādniekiem, vai sabiedriskā transporta vadītājiem), vai atsevišķi atstarotāji, kas piekārti, pielīmēti vai iestrādāti drēbēs.

Redzamība

Ne tikai tumsā, bet arī lietainā laikā ir apgrūtināta redzamība, turklāt tev nav "jumta virs galvas". Ja tiešām esi nolēmis braukt, uzvelc mugurā kaut ko košāku un pamanāmāku!

Peļķes

Tu nezini, kas slēpjas zem duļķainā, netīrā peļķes ūdens. Tur var būt gan dziļa bedre, gan stikli. Dažkārt ir ļoti patīkami izbraukt cauri peļķei, lai šlakatas ietu uz abām pusēm, bet dari to lēnām! Turklāt ne tikai neuzmanīgi vadītāji, bet arī tu, strauji braucot cauri peļķei, vari nošļakstīt gājējus. Tu taču pats laiku pa laikam esi gājējs, tādēļ esi saudzīgs un uzmanīgs pret tiem, kas pārvietojas kājām!

"Treniņnometne" pirms starta

Autovadītāji, kuri nesen ieguvuši tiesības, kādu brīdi uz ceļa jūtas saspringti un uztraukušies neskatoties uz to, ka viņi nokārtojuši eksāmenus izcili. Kad esi viens ar savu braucamo lielas pilsētas vidū, iesākumā nereti kļūst ļoti neomulīgi. Lai arī tev ir mopēda vadītāja apliecība, vai arī tu to tikai plāno iegūt, uztrauc atsevišķas braukšanas iemaņas, kas noderēs uz ielas satiksmē, nekad nav par sliktu. Jo drošāk un stabilāk tu juties sava mopēda "mugurā", jo nepiespiestāk un uzmanīgāk varēsi sekot līdz tam, kas notiek uz ceļa un pieņemt lēmumus, kā labāk reaģēt un rīkoties.

Signalizē ar rokām!

Ja tavam mopēdam nav pagriezienu rādītāju, apgūsti signālu nodošanu citiem braucējiem ar roku palīdzību. Tā neviens nedara? Varbūt. Bet kā autovadītājam uzminēt, ka tu esi sadomājis nogriezties pa labi, vai kreisi, vai apstāties? Ja to iemācies darīt tu, un visi tie, kas lasīs šo grāmatu, tad to, kas signalizēs par saviem nodomiem, būs vairāk par tiem, kas to nedarīs. Un uz ielas būs drošāk gan tev, gan citiem transportlīdzekļu vadītājiem, kas pamazām pieradis, ka ar mopēdu vadītājiem var rēķināties, uz tiem var pajauties, viņi ir prognozējami un saprotami.

Lai signalizētu ar roku, tev jāiemācās braukt, vadot mopēdu ar vienu roku. Viegli? Tad pamēģini vienlaikus gan braukt, gan rādīt signālu! Par plānoto manevru, jāsignalizē pirms tā veikšanas. Kad veic pagriezienu, turi stūri abām rokām!

Kreisais pagrieziens

Kreisā roka taisni izstiepta pa kreisi vai labā roka saliekta, plauksta vērsta augšup.

Labais pagrieziens

Labā roka taisni izstiepta pa labi vai kreisā roka saliekta, plauksta vērsta augšup.

Apstāšanās

Kreisā vai labā roka izstiepta augšā

Pagriezieni

- Iemācies laicīgi samazināt braukšanas ātrumu, lai spētu "ierakstīties" pagriezienā. Tieši šī ir daudzu jauno braucēju grūtāk apgūstamā mācība. Viņi "ņem" likumus nesamazinot ātrumu, pēkšņi atskāršot, ka braucamrīks kļuvis gandrīz nevadāms, vai arī iebraucis preti braucošā satiksmes joslā. Iesākumā iemācies likumus izbraukt lēnām. Vēlāk tu pats zināsi, ar kādu ātrumu tev ir droši veikt šo manevru.

"Treniņnometne" pirms starta

- Pagriezienos kopā ar visu mopēdu liecies uz to pusi, uz kuru nogriezies. Paradoksāli, bet saskaņā ar fiziku - jo asāks pagrieziens un lielāks ātrums, jo vairāk tev jānoliecas pagriezienu virzienā.

Atceries! Uz slapja ceļa tavam mopēdam ir sliktāka saķere ar ceļa segumu, tādēļ, pagriezienus veic lēnāk, nekā parasti.

Bremzēšana

Mopēdam ir divas bremzes – priekšējā un aizmugurējā riteņa apturēšanai. Priekšējā ir stiprāka un nodrošina $\frac{3}{4}$ no bremzēšanas spēka. Tavš uzdevums ir iemācīties vienlaikus bremzēt ar abām, kā arī nelielā

ātrumā izpētīt katras atsevišķas bremzes darbību.

Atceries! Lietus mazina gandrīz jebkura mopēda bremžu efektivitāti. Tādēļ, braucot lietainā laikā, sāc lēnu bremzēšanu jau 50 metrus pirms krustojuma. Vislabāk pārbaudi sava mopēda bremzes kādā tukšākā ielā, lai nepieciešamības gadījumā, zinātu, ar ko rēķināties. Šādi gan slidenā laikā, gan lietū rikojas arī daudzi auto vadītāji.

Mācies strauji bremzēt, lai zinātu, cik liels ceļa posms un laiks tev nepieciešams, lai apstātos!

Lēna braukšana

Jo lēnāk tu brauc, jo grūtāk noturēt līdzsvaru. Iemācies veikt visdažādākos manevrus, braucot ļoti lēnām. Jo meistarīgāk to apgūsi, jo labāk varēsi izvairīties no kritieniem.

Braukšana pa taisnu līniju

Tā ir viena no pamatiemaņām, kas jāapgūst, lai varētu braukt pa ielu. Vari trenēties braukt pa novilkto līniju kādā tukšā laukumā. Lai noturētu līdzsvaru, tev

nedaudz jāgroza stūre. Ja tev izdodas nepārsniegt 15 cm amplitūdu no novilktais līnijas, tev šis manevrs labi padodas!

Skaties pār plecu!

Tev jāiemācas braucot paskatīties atpakaļ un novērtēt, ko dara aizmugurē braucošie. Tas, ka tev ir atpakaļgaitas spoguļi, nedod tev pilnu kopainu par to, kas notiek aiz tevis. Īpaši šis iemaņas noderēs pagriezienos un mainot joslas. Lai trenētos, tev noderēs tā pati uz ceļa novilkta līnija. Centies negrozīt stūri, skatoties atpakaļ.

Reakcija ārkārtas situācijās

Ielas ir ne tikai pārpildītas ar transportlīdzekļiem un brauktuvi nevietā šķērsojošiem gājējiem, bet arī bedrēm un brižam – pat vaļējām kanalizācijas lūkām. Ja tu jūties droši uz ceļa un uzmanīgi spēj vērot pārējos satiksmes dalībniekus, tad izmaiņas viņu kustības stilā brīdinās tevi par gaidāmu šķērslī. Lai labāk sagatavotos šādām ārkārtas situācijām, tukšā laukumā patrenējies veikt strauju bremzēšanu un asus pagriezienus gan uz asfalta, gan smilšu ceļa, gan grants laukumā.

Ar mopēdu satiksmē

Nekad nepiemirsti, lai arī mopēdiem nav lieli un spēcīgi motori un tie nebrauc pārāk ātri, tomēr mopēds ir ļoti grūti pamanāms citiem ceļu satiksmes dalībniekiem! Tāpēc, lai tu varētu droši piedalīties satiksmē, tev ir jāzina noteikumi, pēc kādiem šī satiksme notiek. Un tas nebūt neaprobežojas ar luksofora signālu ievērošanu! Tev jāemācās ne tikai droši braukt pašam, bet arī jāspēj paredzēt, kā varētu rīkoties apkārtējie ceļu satiksmes dalībnieki. Mopēds atšķirībā no citiem transportlīdzekļiem brauc uz diviem riteņiem. Ja uz ceļa citiem nepieciešama pilna braukšanas josla, mopēdam – tikai neliela tās daļa.

Atceries! Uz ceļa mopēdiem jābrauc vienam aiz otra, lai tie varētu pilnībā koncentrēties satiksmei. Braucot ar mopēdu, jebkurā diennakts laikā priekšpusē jābūt iedegtam baltas gaismas lukturim, bet aizmugurē – sarkanas gaismas lukturim.

Kur drīkst braukt ar mopēdu?

Pa velosipēdu ceļu

Pa brauktuvi

Velosipēdu ceļi Latvijā paredzēti arī mopēdu vadītājiem. Turklāt, ja līdzās brauktuvei ir velosipēdu ceļš, tev noteikti jābrauc pa to. Šādā gadījumā tu nemaz nedrīksti izmantot brauktuvi. Savukārt vietās, kur ārpus krustojuma velosipēdu ceļš šķērso brauktuvi un ceļu satiksmi neregulē ne luksofors, ne ceļa zīmes, tev jānodrošina transportlīdzekļiem, kas brauks pa šķērsojamo ceļu.

Ja velosipēds nav vispār un tev jābrauc pa brauktuvi, turies pēc iespējas tuvāk tās labajai ārējai malai! Pilsētā jau tā ir ļoti intensīva satiksme un lieli sastrēgumi, tādēļ ļauj arī citiem izmantot joslu, pa kuru tu brauc! Ja priekšā parādīsies šķērslis, tu, brīdinot citus braucējus, to apbrauksi. Pēc tam atkal atgriezies savā brauktuves daļā!

Ārpus apdzīvotām vietām, ja ir asfaltēta nomale ir ieteicams izmantot to, lai netraucētu pārvietoties ātrāk braucošiem transportlīdzekļiem, bet neaizmirsti, ka braucot pa nomali tu nedrīksti traucēt gājējiem.

Apbraukšana

Skats atkaļ (spoguļi vai pār kreiso plecu) - signāls - skatiens - manevrs.

Kad tavā ceļā uzrodas nekustīgs šķērslis, tu veic apbraukšanu:

- Paskaties atpakaļ, vai no aizmugures netuvojas kāds transportlīdzeklis, kurš uzsācis apbraukšanu. Priekšroka ir viņam. Tev jānogaida līdz ceļš ir brīvs un apbraukt šķērslis ir droši!
- Pirms manevra uzsākšanas ieslēdz kreisā pagrieziena rādītāju!
- Paraugies, vai pa joslu pretim nebrauc transportlīdzekļi! Ja iela ir šaura un samainīšanās ar pretim braucošu transportlīdzekli - apgrūtināta, vadītājam, kura pusē atrodas šķērslis, jādod ceļš pretim braucošajam!
- Braucot garām šķērslim esi uzmanīgs!
- Kad šķērslim veiksmīgi esi ticis garām, un gatavojies atgriezties savā brauktuves daļā, signalizē par to citiem satiksmes dalībniekiem, ieslēdzot labo pagriezienu!
- Ja priekšā ir vairāki viens otram sekojoši šķēršļi, tad pēc katra apbraukšanas neatgriezies savā brauktuves daļā, bet gan apbrauc tos visus un tikai tad atgriezies! Pretējā gadījumā tu kļūsi slikti pamanāms citiem braucējiem!

Apdzīšana

Šis manevrs ir krietni bīstamāks par stāvoša šķēršļa apbraukšanu, jo šķērslis kustas. Braucot ar mopēdu, apdzīšanu tev nevajadzēs veikt pārāk bieži, jo vismaz teorētiski mopēds ir lēnāks par automašīnām, tomēr uz ielas un jo īpaši sastrēgumos var gadīties visādi, tādēļ esi gatavs arī apdzīšanai. Tava rīcība apdzīšanas manevra laikā ir līdzīga tam kā jārikojas veicot apbraukšanu.

Pirms apdzīšanas sākuma vadītājam jāpārlicinās par to, vai:

- nevienam aiz viņa braucošajam transportlīdzekļa vadītājam, viņš nevarētu traucēt;
- pa to pašu joslu priekšā braucošā transportlīdzekļa vadītājs nerāda kreisā pagrieziena signālu;
- apdzīšanas laikā netiks traucēti pretim braucošie transportlīdzekļi;
- pēc apdzīšanas viņš varēs atgriezties iepriekšējā braukšanas joslā, netraucējot apdzinamo transportlīdzekli.

Atceries! Pirms uzsākt apdzīšanu tev jābūt pārliecinātam, ka brauc krietni vien ātrāk par apdzinamo!

Apdzīšanu veikt aizliegts:

- Uz gājēju pārejām;
- Uz dzelzceļa pārbrauktuvēm un tuvāk par 100 m pirms tām;
- Braucot kalnā, bīstamos pagriezienos un citos ceļa posmos, kur redzamību ierobežo apturēti transportlīdzekļi, ēkas vai apstādījumi;
- Neregulējamos krustojumos, izņemot gadījumus, kad apzina uz galvenā ceļa attiecībā pret šķērsojamo ceļu.

Krustojumu šķērsošana

Ir divu veidu krustojumi:

Regulējamie (ar luksoforiem vai satiksmes regulētāju (policistu))

Luksofors

Te viss ir vienkārši, ja vien luksoforiem nav papildsekcijas pagriezieniem! Papildsekcijas parasti ir luksoforiem, kas novietoti sarežģītos krustojumos. Ja deg papildsekcija, kas atļauj pagriezienu tev vajadzīgajā virzienā, atceries, ka tev jādod ceļš citiem transportlīdzekļiem, kuriem arī deg zaļā gaisma, bet, kuri iebruc krustojumā no cita piedvedņa!

Policists (satiksmes regulētājs)

Lai tu neapjuktu un drudžaini nesāktu lūkoties apkārt, ko dara citi satiksmes dalībnieki, kad pēkšņi krustojuma vidū ieraugi policistu, iegaumē, ko norāda viņa roku un ziļļa kustības!

- Policists pret tevi ir ar plecu, viņa rokas paceltas sānis, vai nolaistas lejā – nozīmē, ka tu drīkst braukt taisni, vai nogriezties pa labi. Ja satiksmes regulētājs stāv ar krūtīm pret tevi, vai arī tu veries viņa mugurā – nozīmē, ka tu braukt nedrīkst. Ir jāstāv un jāgaida!

- Policista labā roka iztaisnota priekšā:

- ja pret tevi vērst policista kreisais plecs, tu drīkst braukt visos virzienos – gan taisni, gan pa labi, gan kreisi, gan apgriezies braukšanai pretējā virzienā;
- ja pret tevi satiksmes regulētājs stāv ar krūtīm, tu drīkst braukt vienīgi, lai nogrieztos pa labi;

- ja pret tevi vērst policista labais plecs un tavu ceļu šķērso policista izstieptā roka, vai tev priekšā ir viņa mugura - nozīmē, ka tu braukt nedrīkst. Ir jāstāv un jāgaida!

- Policists stāv ielas vidū pacēlis zizli taisni augšā - nozīmē, ka jāstāv un jāgaida visiem krustojumā esošiem satiksmes dalībniekiem. Pārvietošanās kārtība krustojumā tiks mainīta.

Atceries, ka satiksmes regulētājs var dot arī citus transportlīdzekļu vadītājiem un gājējiem saprotamus signālus. Viņš ir dzīvs cilvēks, kas vērtē situāciju uz ceļa un to regulējot var rīkoties ļoti cilvēcīgi un saprotami.

Ja krustojumā darbojas luksofors, bet to regulē policists, tev tāpat kā citiem satiksmes dalībniekiem, jāklausa satiksmes regulētāja dotajām zīmēm pat, ja tās ir pretrunā ar luksofora signāliem.

Lai pievērstu satiksmes dalībnieku uzmanību, policists var dot arī svilpes signālu.

Ar mopēdu satiksmē

Neregulējamie (bez luksoforiem)

Ar regulējošām ceļa zīmēm - priekšroka ir tiem, kuru ceļš apzīmēts kā galvenais.

No CSN 1.18. **galvenais ceļš** – ceļš, kas apzīmēts ar ceļa zīmēm:

vai ceļš, uz kura nav uzstādītas priekšrocības ceļa zīmes attiecībā pret ceļu, uz kura uzstādīta ceļa zīme:

vai ceļš ar asfalta, asfaltbetona, bruģa u.tml. segumu attiecībā pret ceļu ar grants vai šķembu segumu, vai ceļš ar jebkādu segumu attiecībā pret ceļu bez seguma, vai jebkurš ceļš attiecībā pret vietu, kur uz ceļa izbrauc no blakus teritorijas (pagalma, stāvvietas, degvielas uzpildes stacijas, uzņēmuma u.tml.).

Ievēro secību gadījumos, ja galvenais ceļš ved taisni!

1. Pirmie brauc tie, kas atrodas uz galvenā ceļa un izvēlējušies braukt taisni vai pa labi.
2. Otrie – tie, kas no galvenā ceļa veic kreiso pagriezienus.
3. Trešie – tie, kas brauc taisni vai pa labi pa mazākas nozīmes ceļu.
4. Ceturtie – tie, kas veic pagriezienus pa kreisi no mazākas nozīmes ceļa.

Ievēro secību gadījumos, ja galvenais

ceļš maina virzienu!

Šādā krustojumā tiem, kas brauc pa galveno ceļu, savstarpēji jāievēro tā dēvētais "labās rokas princips" – priekšroka ir tiem transportlīdzekļiem, kas no tevis atrodas pa labi! Tu drīksti turpināt ceļu tikai tad, ja labajā pusē nav kustībā esošu transportlīdzekļu. Kad aizbraukuši galvenā ceļa braucēji arī mazāk svarīgā ceļa braucēji savā starpā

mainās pēc labās rokas principa, ja viņu braukšanas trajektorijas krustojas.

Bez ceļa zīmēm

Šādā krustojumā darbojas tikai un vienīgi "labās rokas princips". Priekšroka ir tiem

transportlīdzekļiem, kas no tevis atrodas

pa labi!

Labais pagrieziens

Tas ir vienkāršs un nesarežģīts manevrs. Pirms tā veikšanas, signalizē citiem

braucējiem un nogriežoties, neaizmirsti palaist gājējus.

Labā josla labajiem pagriezieniem

Nereti krustojumos labā josla paredzēta tikai, lai nogrieztos pa labi. Tev savkārt nebūt ne vienmēr ieplānots kaut kur nogriezties. Lai turpinātu iesāktu ceļu taisnā virzienā, isi pirms krustojuma, tev jāpārkārojas blakus joslā. Apskaties atpakaļ, pārliecinies, ka pārkārtoties ir droši, signalizē par manevru, šķērso krustojumu un atgriezies savā brauktuves daļā, brīdinot par to.

Kreisais pagrieziens

Tas mopēda vadītājam ir sarežģīts manevrs, kas prasa īpašu vēribu. Nogriežoties pa kreisi krustojumos mopēdu vadītājiem tas jādara no brauktuves labās malas, dodot ceļu gan tiem transportlīdzekļiem kas brauc tajā pašā virzienā gan tiem, kuri brauc pretējā virzienā.

Nogriešanās pa kreisi regulējamos krustojumos jāveic sekojoši:

1. Ja atļauj luksofora signāls, pārbrauc krustojumu taisni pa iedomāto brauktuves turpinājumu līdz brauktuves pretējai malai, sagriez stūri un apstājies.
2. Uzmanīgi aplūko ielu un pārliecinies par satiksmes drošību.
3. Pabeidz manevru.

Nogriešanās pa kreisi vienādas nozīmes krustojumos jāveic sekojoši:

1. Ievērojot labās rokas likumu, pārbrauc krustojumu taisni pa iedomāto brauktuves turpinājumu līdz brauktuves pretējai malai, sagriez stūri un apstājies.
2. Uzmanīgi aplūko ielu un pārliecinies par satiksmes drošību.
3. Ievērojot labās rokas likumu, turpini kustību.

Kreisā josla kreisajiem pagriezieniem

Lielos krustojumos bieži kreisajiem pagriezieniem paredzēta īpaša josla. Nogriežoties pa kreisi krustojumos apdzīvotās vietās (pilsētās), mopēdu vadītājiem atļauts to izdarīt no joslas, kas paredzēta kreisā pagriežiena veikšanai (trajektorija B). Tad savlaicīgi jāieņem labais malējais stāvoklis uz kreisā pagriežiena braukšanas joslas. Pirms nogriešanās pa kreisi ir jāpārliecinās vai tiks dots ceļš transportlīdzekļiem, kuri brauc pa

brauktuvi, kurā mopēda vadītājs plāno nogriezties, kā arī gājējiem, kuri šķērso brauktuvi, kurā mopēda vadītājs nogriezties, par to ir svarīgi pārliecināties pirms tiek iebraukts krustojumā.

Atceries! Nogriežoties pa kreisi krustojumos apdzīvotās vietās, mopēdu vadītājiem atļauts to izdarīt pa trajektoriju A vai B, bet ārpus apdzīvotām vietām tikai pa trajektoriju A.

Apgrīšanās braukšanai pretējā virzienā

Šo manevru jāveic ļoti līdzīgi kā kreiso pagriezienu. Lai to uzsāktu, novērtē satiksmes drošību un brīdini par manevru! Atkarībā no tā vai atrodi apdzīvotā vietā vai ārpus apdzīvotas vietas uz brauktuves ir jāieņem pareizais stāvoklis un jāpalaiž garām visi transportlīdzekļi un tikai tad jāpabeidz manevrs, apgrīžoties

braukšanai pretējā virzienā. Pat, ja uz ielas nav vispār neviena cita braucēja, signalizē par pagriezieniem, jo tā šī darbība tev kļūs tik pašsaprotama, ka tu nekad neaizmirsīsi to veikt!

Citi satiksmes dalībnieki

Smagie transportlīdzekļi

Šo transportlīdzekļu vadītāju spēja pārredzēt "telpu" ap savu transportlīdzekli un aiz tā ir krietni ierobežotāka, nekā vieglo transportlīdzekļu vadītājiem. Ja tev uz ceļa sanāk satikties ar "lielajiem" transportlīdzekļiem, centies nenokļūt viņu "neredzamajā zonā" un vislabāk – mēģini nodibināt acu kontaktu ar šo auto vadītājiem!

Atceries! Lielo transportlīdzekļu vadītāji tevi var pamanīt tikai caur atpakaļskata spoguļiem vai pa sānu logiem!

Sabiedriskais pasažieru transports

Zini, ka stāvošs sabiedriskais transports var pēkšņi uzsākt braukšanu, un pasažieri, kuri izkāpuši, var negaidīti šķērsot ielu tev tieši deguna galā! Ja braucot pilsētā redzi, ka autobusam vai trolejbusam ieslēgts kreisais pagrieziens, zini, ka tas tūlīt uzsāks gaitu, un tev būs jānodod ceļš – jāpagaida, kamēr transportlīdzeklis sāks kustību un tikai tad jāturpina braukt pa savu brauktuves daļu. Ja tavā ceļā apstāties tramvajs, kas uzņem un izlaiž pasažierus, tev jāapstājas un pacietīgi jāpagaida, kamēr visi izkāpuši un iekāpuši un sabiedriskais transports atsāk gaitu. Tieši tāpat rīkosies arī citu transportlīdzekļu vadītāji.

Gājēju pārejas

Ja reiz brauc ar mopēdu, tu vairs neesi gājējs. Un gājēji tevi neuzskatīs par "savējo". Izturies pret gājējiem ar cieņu un pacietību! Tuvojoties gājēju pārejai, kura netiek regulēta ar luksofora palīdzību, samazini braukšanas ātrumu un novērtē situāciju! Dažkārt gājēji ir bailīgi un minstinā, stāvot pie pārejas. Apstāties un palaid tos! Parasti, ja apstājas viens transportlīdzeklis, apstāties arī pārējie, un cilvēki, pateicoties tev, varēs šķērsot ielu.

Pasažieru un kravu pārvadāšana

Vai pavizināt? – vai drikst?

Lūk, ar pasažieru pārvadāšanu tev noteikti nevajadzētu nodarboties, jo:

- pirmkārt, pasažierus drikst pārvadāt tikai pieaugušie - pilngadīgas (vismaz 18 gadu vecumu sasniegušas) personas,
- otrkārt, ne ar visiem mopēdiem paredzēts pārvadāt vēl kādu bez paša mopēda vadītāja. Pasažierus atļauts pārvadāt tikai ar tādiem mopēdiem, kuriem ir īpaši paredzēta pasažiera vieta.

Kravas pārvadāšana

To tu vari pārvadāt, tomēr atceroties, ka Ceļu satiksmes noteikumi liedz pārvadāt tādu kravu, kas traucē vadīšanu, vai apdraud citus ceļu satiksmes dalībniekus! Ja jāved lielas kravas, izmanto speciāli mopēdam paredzētās piekabes! Tās aizmugurē jāpiestiprina sarkanās gaismas atstarotājs.

Atceries! Bagāža palielina tavu bremzēšanas ceļu un ierobežo mopēda manevrēt spēju!

Ja mopēdam plīst riepa

Šādā situācijā tev būs jārikojas ātri un galvenais – jānotur līdzsvars! Ne vienmēr

braucot uzreiz iespējams noteikt, ka plīsusi riepa, bet izmaiņas mopēda vadāmībā ir nopietns signāls, kam jāpievērš uzmanība. Ja plīsusi priekšējā riepa, apgrūtināta kļūst stūrēšana. Ja plīsusi aizmugurējā riepa, mopēds sāk svārstīties no viena sāna uz otru.

Turi stūri pēc iespējas taisni.

Atkarībā, kura riepa plīsusi, pārvirzi ķermeņa svaru pretējā virzienā.

Lai apstātos, neizmanto bremzes – vienkārši nespied vairs gāzi un ļauj mopēdam pašam samazināt ātrumu līdz vari to apturēt.

Uzmanies un iegaumē!

- Uzmanies no vaļējām kanalizācijas lūkām, notekūdeņu renstelēm un duļķainām, necaurredzamām peļķēm.

- Vienmēr paturi prātā, ka uz ceļa starp brauktuves malā stāvošiem auto var negaidīti iznākt gājējs! Gājēji mēdz būt neuzmanīgi! Viņi pieraduši pie tā, ka pa ielu pamatā brauc automobiļi un, pirms ielas šķērsošanas, ar acīm meklēs tuvojošos auto, bet tevi uz mopēda var nepamanīt! Tā ir cilvēku uztveres īpatnība – redzēt to, ko grib un neredzēt – to, ko neiedomājas. Par to tu jāpārliecinās arī citās dzīves situācijās, ne tikai uz ceļa.

- Kad tuvojies brauktuves malā atstātam auto – īpaši, ja pamani tajā vadītāju -, esi

uzmanīgs, jo cilvēki var atvērt mašīnas durvis tieši tev deguna galā!

- Vari būt drošs, ka cita transportlīdzekļa vadītājs tevi pamanījis, ja redzi viņa acis sānu atpakaļskata spoguļi!

- Ja iela ir šaura un pretimbraucošs transportlīdzeklis apdzen brauktuves malā stāvošu auto, esi uzmanīgs, lai tev pietiktu vieta uz ceļa. Labāk nogaidi pirms "apdzinējs" pabeidzīs manevru.

- Nebrauc blakus smagajiem transportlīdzekļiem un autobusiem, jo visticamāk nokļūsi viņu diezgan plašajā "aklajā zonā" un būsi to vadītājiem neredzams.

- No māju pagalmiem izbrauc automašīnas. Turklāt nereti šīs izbrauktuves ir šauras ejas starp divām mājām. Tam, kurš izbrauc no pagalma, nākas izvīzīties labu gabalu uz ietves, lai novērtētu situāciju uz ielas. Tev šie braucēji var būt bīstami. Atceries par to, tuvojoties kārtējam ceļam, kas ved no pagalma.

- Savā vaļā palaiesti suņi laiku pa laikam ir visu divriteņu braucēju bieds. Braucošs cilvēks suņiem rada vēlmi skriet pakaļ un riet. Jo ātrāk tu brauc, jo aizraujošāk tas šķitīs sunim. Ja jūti, ka situācija kļūst bīstama, nokāp no mopēda, turot to starp sevi un suni un mierīgā balsī runā ar "uzbrucēju". Pēc brīdīna sunim visticamāk apņiks, un viņš dosies savās gaitās.

Ko aizliegts darīt mopēda vadītājam?

- Braukt, neturot stūri.
- Braukt, turoties pie cita braucoša transportlīdzekļa.
- Pārvadāt kravu, kas traucē vadišanu, vai apdraud citus ceļu satiksmes dalībniekus.
- Vest ar mopēdu pasažierus, ja tas nav paredzēts pasažieru pārvadāšanai.
- Braukt pa ceļu, ja tam blakus atrodas velosipēdu ceļš.
- Vilkēt mopēdu, kā arī citus transportlīdzekļus, izņemot piekabes, kas izgatavots speciāli šim nolūkam!

Ceļa zīmes un apzīmējumi

Ceļa zīmes, kuras ļoti būtiskas mopēdu vadītājiem:

- **brīdinājuma zīmes** (vienādas nozīmes ceļu krustojums 101., bīstams pagrieziens 103. un 104., ceļa sašaurinājums 107. un 108., stāvs lejupceļš 110., stāvs augšupceļš 111., nelīdzens ceļš 112., nelīdzens ceļš (sliksnis) 113., slidens ceļš 115., uzbērtā grants vai šķembas 116., uz ceļa strādā 118., ceļš ar bīstamām nomalēm 119., gājēju pāreja 120., bērni 121., divvirziena satiksme 122., satiksmi regulē luksofors 123., krustojums ar velosipēdu ceļu 130., tramvaja sliežu šķērsošana 131., dzelzceļa pārbrauktuve ar barjeru 132., dzelzceļa pārbrauktuve bez barjeras 133., viensliežu dzelzceļa pārbrauktuve 134., daudzsliežu dzelzceļa pārbrauktuve 135., bīstami 142.);

- **priekšrocības zīmes** (galvenais ceļš 201., galvenā ceļa beigas 202., krustojums ar mazāk svarīgu ceļu 203., 204. un 205., dodiet ceļu 206., neapstājoties tālāk braukt aizliegts 207., priekšroka pretīm braucošajiem 208., priekšroka attiecībā pret pretīm braucošajiem 209.);

- **aizlieguma zīmes** (iebraukt aizliegts 301., braukt aizliegts 302., mehāniskajiem transportlīdzekļiem braukt aizliegts 303., motocikliem braukt aizliegts 304., velosipēdistiem braukt aizliegts 305., gājējiem iet aizliegts 309., nogriezties pa labi aizliegts 315., nogriezties pa kreisi aizliegts 316., apgriezti braukšanai pretējā virzienā aizliegts 317., maksimālā ātruma ierobežojums 323.);

- **rikojuma zīmes** (braukt taisni 401., braukt pa labi 402., braukt pa kreisi 403., braukt taisni vai pa labi 404., braukt taisni vai pa kreisi 405., braukt pa labi vai pa kreisi 406., braukt pa labi 407., braukt pa kreisi 408., braukt pa loku 409., šķērsli apbraukt pa labo pusi 410., šķērsli apbraukt pa kreiso pusi 411., šķērsli apbraukt pa labo vai pa kreiso pusi 412., velosipēdu ceļš 413., gājēju ceļš 414., gājēju un velosipēdu ceļš 415., 416. un 417., minimālā ātruma ierobežojums 418.);

- **norādījuma zīmes** (vienvirziena ceļš 501., vienvirziena ceļa beigas 502., izbraukšana uz vienvirziena ceļa 503. un 504., izbraukšana uz ceļa ar joslu

sabiedriskajiem pasažieru transportlīdzekļiem 508. un 509., braukšanas virziens joslā 513., 514., 515., 516. un 517., dzīvojamā zona 528., dzīvojamās zonas beigas 529., gājēju pāreja 530. un 531., autobusa un trolejbusa pietura 534., tramvaja pietura 535., apstāšanās vieta 541.);

- **virzienu rādītāji un informācijas zīmes** (iepriekšējs virziena rādītājs strupceļam 712., joslas beigas 715., braukšanas virzieni joslās 717., apgriešanās vieta 722., apbraukšanas ceļa virziens 730., 731., 732. un 733.);

- **papildzīmes** (attālums līdz objektam 801., darbības zona 803., transportlīdzekļa veids 819., neredzīgi gājēji 836., mitrs segums 838., galvenā ceļa virziens 839., nelīdzens ceļš (sliksnis) 843.).

Ceļa apzīmējumi, kuri ļoti būtiski mopēdu vadītājiem.

- **vertikālie apzīmējumi** (908., 909., 910., 911., 912. un 913.);

- **horizontālie apzīmējumi** (929., 930., 931., 932., 933., 937., 940 un 941.).

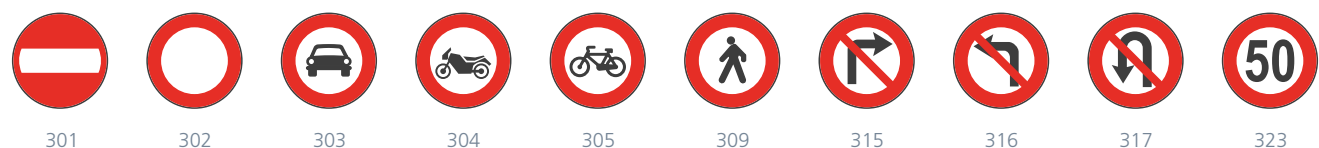
Bridinājuma zīmes

Priekšrocības zīmes

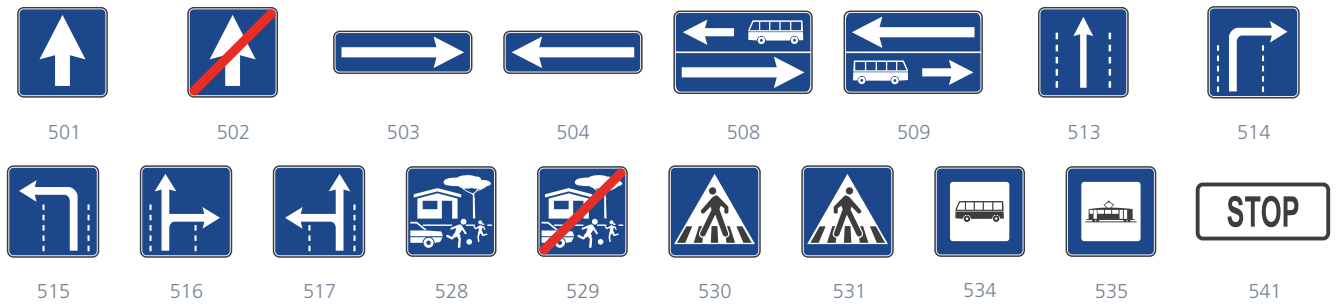
Aizlieguma zīmes

Rikojuma zīmes

Norādījuma zīmes

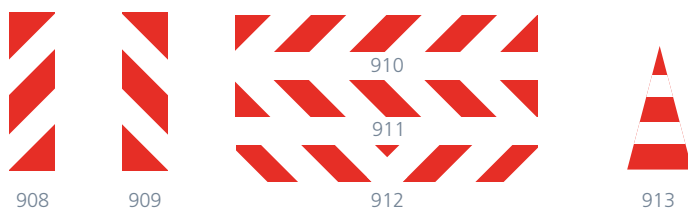
Virzienu rādītāji un informācijas zīmes

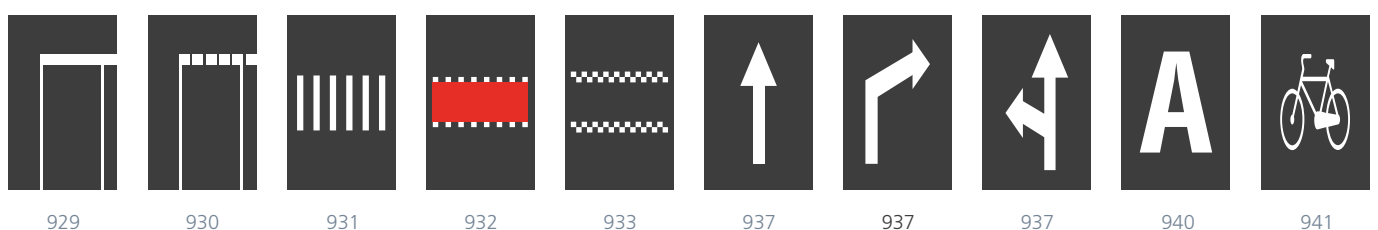
Papildzīmes

Vertikālie apzīmējumi

Horizontālie apzīmējumi

Konkurss!

Tev šķiet, ka zināšanas par to, kas notiek satiksmē ir tāda teorētiska, garlaicīga lieta, ko apgūst bez īpašas intereses? Ja tu gribi šo procesu padarīt dzīvu, interesantu un azartisku, kopā ar klases biedriem piedalies Ceļu satiksmes drošības direkcijas konkursā "Gribu būt mobilis!". Tiem, kas mācās 7. līdz 9. klasei, šis rudens no oktobra līdz decembrim var izvērsties par istu piedzīvojumu. Tajā piedaloties, tu būsi kļuvis daudz zinošāks par satiksmi, tās drošību un savu vietu tajā – gan kā gājējs, gan velosipēdists, gan moto braucējs, un tu sapratisi, ka tas, kas notiek uz ceļa, ir ne mazāk interesanti, kā tas, kas notiek Lielajā Dzīvē. Ja pierādīsiet sevi kā zinošākā Latvijas komanda, pavasara brīvdienās dosieties uz saulaino un silto Turciju! Arī saviem skolotājiem Tu palīdzēsi nopelnīt balvu – ziemas brīvdienas Vācijā, Satiksmes drošības izglītības centrā "Autostadt". Šī iespēja tevi ieintriģējusī? Meklē plašāku informāciju par konkursu un pieteikšanās kārtību CSDD mājas lapā www.csdd.lv – sadaļā "Sabiedriskās aktivitātes" vai arī zvanot pa tālruni 67025730 un rakstot CSDD Sabiedrisko attiecību speciālistei Valdai Kjasperai (e-pasts: valda.kjaspere@csdd.gov.lv)!

Sveiks!

Lepojos ar tevi jau šobrīd, jo tev ir mērķis! Un "mērķis" – tas ir daudz. Tu gribi vadīt mopēdu un darīt to labi. Es tāpat kā tu domāju, ka mācību grāmatas, eksāmeni un saņemtas braukšanas tiesības ir tikai puse no panākumiem. Jo viena lieta ir zināt veselu lērumu jautājumu teorētiski, bet pavisam cita – braukt satiksmē. Var uzmanīgi pētīt shēmu, kā pareizi jāveic kreisie pagriezieni, bet dažas reizes tos izpildījis uz ielas, tu pats lieliski zināsi – par ko ir runa. "Nu ja!" tu teiksi "skaidrs, ka nav ko velti tērēt laiku uz instrukciju lasīšanu (un šo grāmatiņu droši vien var ierindot šajā kategorijā)! Jāķeras pie lietas!" Un tomēr – pagaidi brītiņu! Te ir apkopots viss - svarīgākais, ko nezīnot, tu vari izrādīties (bez jokiem) – viens bīstams ceļu satiksmes dalībnieks. Tas ir aušīgu sliņķu arguments, ka ceļu satiksmē valda savi noteikumi. Noteikumu zināšana tev palīdz labāk saprast satiksmi, tās dalībnieku rīcības jēgu un pašam justies drošāk uz ceļa. Turklāt šeit izlasītais tev lieti noderēs arī gatavojoties teorētiskajam eksāmenam pirms vadītāja apliecības saņemšanas. Tādēļ zināšanas ir vismaz puse no panākumiem! Lai tev veicas!

Projekts tiek finansēts no **OCTA** prēmijām

Konkursu atbalsta:

